

EL MULTIFORME COMPROMÍS POLÍTIC

FREI BETTO

Religiós, activista, pres, membre del govern, escriptor

A la meua vida he tingut molts moments de forta temptació a la clausura. Únicament no hi he cedit perquè mai he trobat la manera de conciliar la clausura amb la meua responsabilitat política. Avui, fins i tot, entenc la clausura com una dimensió política. Però temia acabar, objectivament, ressonant com un testimoni menor: tenir tantes possibilitats de participar de la vida política del país i, de sobte, cloure's en un lloc i abandonar la militància política objectiva.

Hi va haver un moment, no fa gaire temps, en què vaig pensar abandonar la militància política, i tancar-me en un monestir. Crearia una altra mena de militància. En comptes d'anar d'un costat a l'altre, que és més fàcil, dedicaria molt més temps a la militància, i escriuria. El monestir seria un lloc d'acolliment de grups populars, sindicals, polítics; amb això, aconseguiria combinar bé les coses. Satisfaria la meua recerca d'una oració més intensa i seria un lloc d'acolliment de grups militants que troben a faltar un referent com aquest.

Vaig començar a posar en pràctica el projecte. Mentrestant, hi va haver una ensopegada ètica greu d'un dels estudiants, així com una maniobra eclesial per part del bisbe de la regió on fundaria el monestir, deguda a una resistència al meu nom, fet que em va fer desistir de la idea.

De qualsevol manera, la nostàlgia de la contemplació és molt accentuada a la meua vida. Aquesta s'emparenta amb una altra exigència més forta i irresistible: m'he de dedicar més a escriure. Estic tancant el ventall de militància activa per poder dedicar-me més a l'oració i a la literatura. La literatura acabarà sent una forma de militància activa. Que no consisteix només a produir textos, sinó també a participar de la tasca literària, que sempre ha estat una tribuna. Avui menys, perquè el negoci d'escriptor ja no té aquell pes que tenia abans de l'era de la televisió...

Amb tot, és un lloc on es fa opinió i posició. I em sento en el dret d'anar deixant la militància activa. Em fa l'efecte que d'altres podran fer-ho, però jo podria fer una cosa que pocs estan fent, que és produir una obra més consistent, una obra que reflecteixi aquesta trajectòria i

aprofundir més en la meua vida d'oració.

Desitjo produir una obra que parli d'una espiritualitat militant. No sé parlar d'una altra cosa quan escric. Serà la meua feina a través d'aquest recurs que s'anomena literatura. Molt sovint és difícil per l'esquerra entendre-ho. L'esquerra ja ho va entendre als anys trenta i quaranta.

Si es fa un balanç es veurà que la quantitat de música, poesia, teatre, cinema que va produir l'esquerra va ser enorme. El Partit Comunista deia a Bertold Brecht: "No et preocupis, només has de fer teatre". La seva militància era la seva producció artística. I és veritat. Ningú recorda aquells discursos polítics i, en canvi, estem parlant de Brecht. L'art era molt més valorat per l'esquerra. Era el mateix incentiu donat a Dias Gomes, Glauber Rocha pel partit comunista. Amb l'actual pragmatisme de la militància, l'esquerra ha perdut el ressò de les seves propostes en una àrea que és fonamental: la formació de la cultura, la producció artística. La literatura no té cap influència en la cultura brasilera, però jo hi aposto i hi vaig a l'encalç, tot saciant una inquietud subjectiva molt forta que posseeixo.

Encara tinc molts projectes. He escrit quatre llibres sobre el període de la dictadura: "Cartes des de la presó", "De les catacumbes", "El dia d'Àngelo" i "Baptisme de sang", a més del "Cant de la foguera", que és un llibre de coautoría. Però tinc material per escriure'n sis o set més. D'aquí cinquanta anys hi haurà gent que traurà llibres sobre la dictadura militar al Brasil i seran actuals com avui. Cinquanta anys després encara hi ha persones que publiquen llibres sobre el nazisme i són actuals. No puc morir sense crear aquestes obres. Necessito explicar allò que només jo sabia explicar.

L'escriptor té dues fases: la fase de vanitat, en la qual troba que escriu millor que l'altre, i la fase del realisme, en la qual descobreix que no es tracta que escrigui millor o pitjor que l'altre. Escric d'una manera en què ningú no escriu. La singularitat és més important que la prominència. La meua manera de dir les coses al món és una manera que és tan sols meua. El dia que em mori es morirà amb mi.

